

Φαρμακείο

Χαράλαμπος Μοσχόβης

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1962 και μεγάλωσε στη Νέα Ιωνία. Δώδεκα χρόνων μετακομίσαμε στην Ηλιούπολη, όπου τελείωσε γυμνάσιο και λύκειο. Εποχή μεταπολίτευσης. Φροντιστήριο «Ιατρικό» (μετέπειτα Ορόσημο) χημεία Ζίρμπας, έκθεση Εγγλεζάκης, για όσους είναι συνομήλικοι κ.λπ. Τότε υπήρχαν φροντιστήρια μόνο στο κέντρο για την προετοιμασία των εισαγωγικών εξετάσεων. Κάθε απόγευμα Αθήνα και επιστροφή 10 η ώρα το βράδυ γέμιζε η Ακαδημία φερέλπιδες νέους, μελλοντικούς φοιτητές. Ήταν η τελευταία χρονιά με το σύστημα των πανελλαδικών εξετάσεων, πριν αρχίσουν να γίνονται οι δέσμες και οι λοιπές «μεταρρυθμίσεις» που 35 χρόνια ακόμα συνεχίζονται. Η ρουλέτα του συστήματος με «κάρφωση» στη Θεσσαλονίκη. 148 μονάδες Αθήνα, 147 Θεσσαλονίκη, 146 Πάτρα.

Οι σπουδές και η ενασχόληση με τις τέχνες

Στη Θεσσαλονίκη, λοιπόν, στη Φαρμακευτική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Την περίοδο αυτή μαζί με τα μαθήματα ξεκινά και η ενασχόληση με τις τέχνες. Κινηματογράφος και μουσική. Ταινίες ατελείωτες στη φοιτητική λέσχη πάνω από το Καυτατζόγλειο, που πρόβαλλε πολύ αξιόλογες ταινίες, Τετάρτη και Κυριακή. Τις υπόλοιπες μέρες συμπλήρωμα σε κινηματογράφους και όπου αλλού γινότανε προβολή.

Το πάθος για τον κινηματογράφο

Στις Σαράντα Εκκλησιές που κατοίκησα και τα τέσσερα χρόνια υπήρχε τότε ο Αρίων, ένας κινηματογράφος τέχνης με κουλτουριάρικες ταινίες. Στη συνέχεια έγινε σούπερ μάρκετ. Η τηλεόραση τότε έπαιζε μόνο το Σάββατο βρά-

δυ ελληνική ταινία και μόνο παλιές ασπρόμαυρες ξένες ταινίες. Θυμάμαι την τοπική εφημερίδα «Θεσσαλονίκη» που έγραφε κριτικές ταινιών ο Αλέξης Δερμετζόγλου, κάθε Δευτέρα, ημέρα που άλλαζαν έργο τότε οι κινηματογράφοι. Τηρούσα αρχείο με τις ταινίες που παρακολουθούσα και όποτε υπήρχε οικονομική δυνατότητα, κυρίως μεταγενέστερα, αγόραζα σχετικά βιβλία. Πάθος λοιπόν με τον κινηματογράφο που διήρκεσε πολλά χρόνια. Αλλά και με τη μουσική δυνατή σχέση.

Η μεγάλη αγάπη για τη μουσική

Η πρώτη κλασική κιθάρα από το οργανοποιείο Ανθομελίδη, μελέτη μουσικών βιβλίων, συναυλίες και φωτογράφιση συναυλιών. Η εποχή συμπίπτει με το ξεκίνημα του διδύμου Ρασούλη-Ξυδάκη με κυριότερο εκφραστή τον Θεσσαλονικιό Νίκο Παπάζογλου. Ήμουν παρών στις δύο ιστορικές πρώτες συναυλίες στο αμφιθέατρο της Νομικής και στο πλατύσκαλο του Χημείου. Υπήρχε και το Κατμαντού, ένας μικρός μουσικός χώρος στην οδό Μελενίκου που φιλοξενούσε μικρά σχήματα για λάιβ. Στο ραδιόφωνο κυριαρχούσε ο Γιάννης Πετρίδης και στη συμπρωτεύουσα ο Λευτέρης

Κονγκαλίδης στην ξένη μουσική. Υπήρχε και ένα συγκρότημα χέβι μέταλ οι «Μωβ».

Μια «υγιεινή συνήθεια»...

Τον τελευταίο χρόνο μυήθηκα στην άσκηση της κολύμβησης στο κολυμβητήριο δίπλα στο Καυτατζόγλειο. Ήταν μία «υγιεινή συνήθεια» που διατήρησα μέχρι και τώρα που γράφονται αυτές γραμμές. Ολοκληρώνοντας τις σπουδές κατηφόρισα στην Αθήνα, όπως αναμενόταν.

Η γνωριμία με τον Νίκο Κουτσιανά

Το τελευταίο εκπαιδευτικό τρίμηνο για την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος έγινε η αφορμή για τη γνωριμία μου με τον Νίκο Κουτσιανά και το ιστορικό φαρμακείο του στην οδό Κατεχάκη. Μπαίνω και βλέπω ένα χώρο φαρμακείου ολότελα διαφορετικό από τον κατεστημένο που γνώριζα μέχρι τότε. Πάνω από τα ράφια και περιμετρικά γεμάτος με γκαζοντενεκέδες βαμμένους πράσινους με τα ονόματα των βοτάνων. Εκείνη την εποχή γυρνούσε η γυναίκα του, η Νίκη Κουτσιανά με το

άσπρο Lada και πουλούσε τα πρώτα σαπούνια πρόπολης, Propoline. Ήταν η πρώτη γνωριμία επαγγελματική με κάτι το διαφορετικό, αλλά και προχωρημένο για τα δεδομένα της εποχής. Υπηρέτησα στο υγειονομικό, πρώτη μετάθεση στην Κω, στο στρατιωτικό φαρμακείο του νησιού και μετά το τέλος της θητείας ξεκίνησε αυτό που λέμε επαγγελματική αποκατάσταση. Μου είχε περάσει η ιδέα μεταπτυχιακών, η οποία γρήγορα εγκαταλείφτηκε και ξεκίνησε η έρευνα στην αγορά εργασίας.

Η επαγγελματική εξέλιξη

Πρώτη επαγγελματική εμπειρία ήταν η μερική απασχόληση σε φαρμακείο της πόλης μου, για να αφουγκραστώ τον τρόπο της λειτουργίας των φαρμακείων που ήταν η επικρατέστερη συντριπτικά επιλογή των συναδέλφων. Έχοντας αρκετό χρόνο παρακολούθησα ενδιαφέροντα μεταπτυχιακά σεμινάρια στη Φαρμακευτική σχολή της Αθήνας (τμήμα Φαρμακοκινητικής, καθηγητής Π. Μαχαίρας), αλλά και κύκλους μαθημάτων επικοινωνίας, πωλήσεων, management και πληροφορικής στο ΕΛΚΕΠΑ, στο Μαρούσι. Η πρώτη επίσημη επαγγελματική έναρξη ήταν η απασχόλησή μου σε φαρμακείο ιδιωτικής ψυχιατρικής κλινικής, που λόγω νομοθεσίας τότε, υπήρχε η υποχρέωσή της να διατηρεί φαρμακοποιό για τη νοσηλεία. Η σχέση μου με την καλλιτεχνία, όμως, δεν ατονεί. Γράφομαι στο ωδείο της Ηλιούπολης, στο τμήμα της κιθάρας και στη Σχολή Σκηνοθεσίας

του Σταυράκου.

Η δραστηριότητα στο χώρο των πωλήσεων

Η δεύτερη απασχόληση είχε να κάνει με τις πωλήσεις. Τότε ήταν της μόδας οι πτυχιούχοι ιατρικοί επισκέπτες που ήταν και επιδοτούμενοι στις φαρμακευτικές εταιρείες. Βλέποντάς το σαν πρόκληση βρέθηκα σε ένα διαφορετικό κατ' αρχάς χώρο από τις βασικές μου σπουδές. Υπεύθυνος πωλήσεων σε εταιρεία με αντιπροσωπείες ιατρικών μηχανημάτων, φίλτρων μικροβιοκράτους διήθησης κ.λπ. Επισκεπτόμουν τους υπεύθυνους παραγωγής φαρμακοβιομηχανιών, οινοποιείων και άλλων εργοστασίων. Στα πλαίσια αυτής της εργασίας βρέθηκα τρεις εβδομάδες στην Αγγλία για σεμινάρια και εκπαίδευση στη μητρική εταιρεία.

Η ενασχόληση με τα κοινά

Παράλληλα εκείνη την εποχή αρχίζω να αναπτύσσω συλλογική δράση στο δραστήριο σύλλογο «Αναγέννηση» που έλκω την καταγωγή μου από τον πατέρα μου, τον Μεσότοπο της Λέσβου. Ένα απομεμακρυσμένο χωριό ενός ριγμένου νησιού, που σε κόντρα αυτών των καταστάσεων ανέπτυξε και αναπτύσσει μεγάλες δόσεις πολιτισμού και παράδοσης. Άξιος συνεχιστής αυτής της παράδοσης ο σύλλογος αυτός που εδρεύει στη Δάφνη με πολλές δραστηριότητες, κάθε είδους. Ξεκινώ λοιπόν να αρθρογραφώ στην αρχή αραιά, αλλά στη συνέχεια αναλαμ-

βάνω υπεύθυνος των εντύπων (εφημερίδα και ετήσιο περιοδικό), και μπαίνω στο μουσικό σχήμα του συλλόγου στην αρχή παίζοντας κιθάρα και στη συνέχεια τραγουδώντας. Εμφανιζόμαστε σε συνεστιάσεις και συναυλίες στην Αθήνα και Λέσβο. Στη συνέχεια ασχολούμαι ζωηρά με την καταγραφή της μουσικής παράδοσης, αλλά και με την έρευνα προσωπικοτήτων του νησιού. Επίσης στην οργάνωση μουσικών εκδηλώσεων, ομιλιών, στην παραγωγή cd, ημερολογίων και άλλων δραστηριοτήτων.

Η ίδρυση του φαρμακείου στη Νέα Ιωνία

Όμως αυτό που λέμε πεπρωμένο έμελλε να συμβεί και να επανέλθω στην πόλη που μεγάλωσα και να λειτουργήσω εκεί το φαρμακείο μου. Έτσι λοιπόν τον Αύγουστο του 1991 ιδρύω το φαρμακείο μου στη Νέα Ιωνία, που συνεχίζει να λειτουργεί μέχρι σήμερα. Παρά το απαιτητικό ωράριο του φαρμακείου (εννοώ σαν επιχείρηση) στα χρόνια που ακολούθησαν, παρακολούθησα πλήθος σεμιναρίων και συνεδρίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα θέματα, σχετικά με τη Φαρμακευτική, αλλά και με προϊόντική ενημέρωση, αφού στο φαρμακείο λειτουργούν πολλές κατηγορίες προϊόντων, δεκάδες εταιρείες και χιλιάδες είδη και η συνεχής ενημέρωση είναι απαραίτητη. Έχοντας όμως την πεποίθηση από πολύ νωρίς ότι το φαρμακείο είναι και μία επιχείρηση και μάλιστα πολύ ιδιαίτερη, πάντα είχα μια ευαισθησία

σε ό,τι θέματα αφορούσαν στην επιχειρηματικότητα (διοίκηση, πωλήσεις, χρηματοοικονομικά, marketing κ.λπ.), αλλά και στην επικοινωνία. Θα σταθώ σε δύο ολοκληρωμένα προγράμματα: το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Διοίκηση Επιχειρήσεων για Φαρμακοποιούς» (300 ώρες) στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Αθήνας (ΕΛΚΕ/

ΟΠΑ) 2003-2004 και «Πληροφορική, Marketing, Δημόσιες Σχέσεις» (150 ώρες) σε συνεργασία του Φαρμακευτικού Συλλόγου Αθήνας (ΦΣΑ) με την Express system, 1999.

Είμαι ιδρυτικό μέλος του επιχειρηματικού φόρουμ και εκπαιδευτικού φορέα Lean management με επιστημονικό υπεύθυνο τον Χρήστο Λάζαρη. Πρόκειται για μια ομάδα επιχειρηματιών με σκοπό τη γνώση και τη συνεχή επιμόρφωση σε θέματα πωλήσεων, επικοινωνίας, ηγεσίας κ.λπ.

Από την αρχή σχεδόν της λειτουργίας του φαρμακείου ήμουν προσανατολισμένος στις εναλλακτικές θεραπείες. Είμαι μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικών Φαρμακοποιών (Ε.Ε.Ο.Φ).

Ως αποτέλεσμα της ενασχόλησής μου με το γράψιμο και της έρευνας των μουσικών πραγμάτων της Λέσβου προέκυψε το 2010, το πρώτο μου βιβλίο «Νίκος Καλαϊτζής Μπινταγιάλας: έρωτας με τις χορδές των οργάνων» που είναι ένα αφιέρωμα στο δεξιοτέχνη μουσικό της Λέσβου που δε ζει πια.

Οι συνεργασίες με τον έντυπο τύπο

Εδώ και αρκετά χρόνια γνωρίστηκα με το συνάδελφο Παναγιώτη Κανελλόπουλο, όταν σχεδίαζε να αναβαθμίσει το περιοδικό «Σύμβουλος Υγείας». Από τότε συνεργάζομαι αρθρογραφώντας τακτικά με το περιοδικό που είναι μια αξιόπαινη προσπάθεια και μια αξιοπρεπής έκδοση. Έχει δημιουργήσει μια ειδική σχέση και γέφυρα επικοινωνίας με φίλους, πελάτες και συγγενείς που πλέον έχει γίνει απαραίτητο στη σχέση μου μαζί τους. Από αυτήν τη συνεργασία μου και με αφορμή την επέτειο των είκοσι χρόνων του φαρμακείου, εκδόθηκε το δεύτερο βιβλίο μου, πέρσι, με τίτλο «Είκοσι χρόνια φαρμακείο».

Έχω αρθρογραφήσει όλα αυτά τα χρόνια και σε άλλα περιοδικά και εφημερίδες επιστημονικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Το γράψιμο αποτελεί για μένα μία μορφή έκφρασης και εκτόνωσης, αλλά και έκθεσης και γι' αυτό δεν το θεωρώ εύκολη υπόθεση.

Εδώ και δύο χρόνια είμαι πρόεδρος του πολιτιστικού συλλόγου «Πανλεσβιακή Ένωση Νέας Ιωνίας και Ηρακλείου Αττικής». Πρόκειται για ένα νεώτερο σύλλογο που προσπαθεί να συσπειρώσει τους Λέσβιους που κατοικούν ή δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στους δύο δήμους.

Για τελευταίο αφήσα το καλύτερο...

Για τελευταίο αφήσα το καλύτερο. Είμαι έγγαμος και πατέρας δύο παιδιών. Με τη γυναίκα μου Ειρήνη γνωριστήκαμε το 1989 και από τότε είμαστε μαζί αγαπημένοι και έχουμε μια ισορροπημένη σχέση. Με έχει στηρίξει στο φαρμακείο από την πρώτη μέρα της λειτουργίας και της χρωστάω πολλά. Με τα δύο παιδιά μας, την Ευτέρπη 16 χρόνων και τον Γιάννη 13 χρόνων, προσπαθούμε να είμαστε φιλικόι, σωστοί και χρήσιμοι γονείς. Ελπίζω να τα καταφέρουμε.

Φαρμακείο Χαράλαμπου Μοσχόβη

Το φαρμακείο του Χαράλαμπου Μοσχόβη ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 1991. Δηλαδή λειτουργεί πάνω από 21 χρόνια. Βρίσκεται στη Νέα Ιωνία, στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου 22, και είναι σε κοντινή πρόσβαση στον ομώνυμο σιδηροδρομικό σταθμό του ΗΣΑΠ.

Οι αρχές λειτουργίας του φαρμακείου

Το φαρμακείο λειτουργεί με πελατοκεντρικό χαρακτήρα και πρώτος στόχος είναι η εξυπηρέτηση του πελάτη σε ένα φιλικό και ευχάριστο περιβάλλον.

φαρμακείο Παπαευθυμίου | Νέα Ερυθραία.

Γιώργος Γαβριήλ

Από την αρχή της λειτουργίας υπήρχε ο έντονος προσανατολισμός σε αυτό που λέμε πληρότητα. Η ποιικιλία και τα γεμάτα ράφια είναι ένα βασικό ζητούμενο, ούτως ώστε ο πελάτης να έχει δυνατότητα και ελευθερία επιλογής στην ικανοποίηση των αναγκών του.

Η ανάπτυξη των ΟΤΣ στο φαρμακείο

Το φαρμακείο είναι ανεπτυγμένο σε όλες τις βασικές κατηγορίες εκτός βέβαια από το φάρμακο. Καλλυντικά, συμπληρώματα διατροφής, διαγνωστικά, βρεφικά-παιδικά, ορθοπαιδικά, οδοντιατρικά, προϊόντα περιποίησης ποδιών, ανατομικά υποδήματα.

Στο τμήμα των καλλυντικών υπάρχει αισθητικός που εξυπηρετεί με φροντίδα και υπευθυνότητα τους επισκέπτες. Επίσης γίνονται τακτικά προβολές και προσφορές εταιρειών είτε με ειδικές εκπτώσεις και προσφορές δειγμάτων-δώρων είτε παροχής υπηρεσιών (ανάλυση αναγκών επιδερμίδας κ.λπ). Η επόμενη πιο δυνατή κατηγορία είναι των συμπληρωμάτων διατροφής, βιταμινών, διαιτητικών, συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών θεραπειών (ομοιοπαθητική, φυτοθεραπεία, αρωματοθεραπεία). Και σε αυτόν τον χώρο που είναι πολύ απαιτητικός δίνεται η έμφαση στη συνεχή ενημέρωση με περιοδικά, εφημερίδες, βιβλία και συνεχή επικοινωνία, γιατί είναι μία κατηγορία που είναι σε συνεχή άνοδο.

Η μηχανοργάνωση είναι αναγκαιότητα από το ξεκίνημα του φαρμακείου και αξιοποιείται όλα αυτά τα χρόνια προσφέροντας καλύτερη πληροφόρηση όλων των οικονομικών και στατιστικών στοιχείων, με κυριότερο στόχο την πληρέστερη λειτουργία του φαρμακείου.

Το 2004 το φαρμακείο ανακαινίστηκε, άλλαξε ριζικά ο εξοπλισμός και η επίπλωση καθώς και η διάταξη του χώρου του.

Το 2009 δημιουργείται η ιστοσελίδα του φαρμακείου, η οποία το 2012 αναβαθμίζεται με χρήσιμες πληροφορίες και άρθρα σχετικά με το φαρμακείο, αλλά και όχι μόνο. Παράλληλα από το 2012 λειτουργεί ηλεκτρονικό κατάστημα εξυπηρετώντας κυρίως Ελλάδα και Κύπρο.

Το 2011, με αφορμή την συμπλήρωση 20 χρόνων λειτουργίας του φαρμακείου, εκδίδεται βιβλίο με τον ομώνυμο τίτλο: ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΟΣΧΟΒΗΣ «20 χρόνια φαρμακείο».

Σήμερα στο φαρμακείο απασχολούνται τρία άτομα, φαρμακοποιός, βοηθός και αισθητικός, ενώ υπάρχουν και αρκετοί εξωτερικοί συνεργάτες που παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη βελτίωση και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η επιτυχημένη λειτουργία του φαρμακείου στηρίζεται στο καλό κλίμα μεταξύ της ομάδας εργασίας. Είναι αναγκαία και ικανή προϋπόθεση, αλλά

και επιδίωξη. Αυτό μεταφέρεται στην πολύ καλή σχέση με τους πελάτες, αλλά και τους υπόλοιπους συνεργάτες, συναδέλφους και προμηθευτές. Ο ικανοποιημένος πελάτης είναι η καλύτερη διαφήμιση, η δημιουργικότερη προώθηση.

Το όραμά μας είναι μέσα από τη δική μας θετική στάση και επικοινωνία να δημιουργήσουμε όχι απλά ικανοποιημένους, αλλά ενθουσιασμένους πελάτες.

Από την απονομή των πιστοποιητικών για το μεταπτυχιακό που έγινε στο ΚΕΚ της ΑΣΟΕ σε συνεργασία με την εταιρεία APIVITA.

■ *Το να ασχοληθείτε με τη φαρμακευτική, ήταν τυχαία ή συνειδητή επιλογή;*

Ήταν μάλλον συνδυασμός και των δύο. Χωρίς να υπάρχει κάποια σχετική καθοδήγηση ή συγγενής που να ασκεί το ίδιο επάγγελμα, η επιλογή ήλθε μάλλον τυχαία ή αν θέλετε από ένστικτο. Δεν υπήρχαν σχετικά μαθήματα επαγγελματικού προσανατολισμού εκείνη την εποχή ούτε υπήρχε η σημερινή υπερενημέρωση. Ήμουν κατά κάποιον τρόπο φιλικά προσκείμενος στο χώρο της υγείας, χωρίς να με ενθουσιάζει η ιδέα της ιατρικής ή της κτηνιατρικής, γι' αυτό και δήλωσα θυμάμαι μόνο φαρμακευτική σχολή στις τρεις πόλεις που υπήρχαν: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα.

■ *Οι νέες νομοθετικές διατάξεις δημιουργούν όλο και περισσότερες ζημίες στα φαρμακεία. Στο σημερινό περιβάλλον αγοράς τι πιστεύετε ότι θα μπορούσε να δώσει ανάσα ζωής στο φαρμακείο;*

Είναι νομίζω δεδομένο ότι ο κλάδος μας είναι στοχοποιημένος τα τελευταία χρόνια από τους κυβερνώντες, παρά το ότι η φαρμακευτική δαπάνη αποτελεί μικρό ποσοστό των συνολικών εξόδων υγείας. Παρά το σημαντικό ρόλο που αναμφισβήτητα παίζει ο φαρμακοποιός στη θεραπευτική αλυσίδα της υγείας, έχει να αντιμετωπίσει διαρκώς σκληρότερα και άδικα μέτρα. Συνεπώς, αν ρίξουμε μια ματιά σε αυτό που αποκαλείται περιβάλλον αγοράς, διαπιστώνουμε μια παρατεταμένη ασφυξία. Δεν μπορώ

δυστυχώς να δω λίγο φως στο μέλλον, γιατί δεν υπάρχει προοπτική. Δεν υπάρχει ούτε πολιτική βούληση ούτε ο ηγέτης και άφθαρτος πολιτικός που θα πάρει την κατάσταση πάνω του, για να εμπνεύσει τον κόσμο και να δώσει κάποιες λύσεις. Άρα τη ζωή μας και την ανάσα μας πρέπει να τη διεκδικήσουμε μόνοι μας.

■ *Τα δεδομένα στο περιβάλλον της υγείας συνεχώς αλλάζουν και ο σημερινός φαρμακοποιός καλείται να διαδραματίσει ενεργό ρόλο. Με ποιον τρόπο πιστεύετε πως ο Έλληνας φαρμακοποιός μπορεί να αναβαθμίσει το κύρος του επαγγέλματός του και να διευρύνει τις πηγές εισοδήματός του;*

Πιστεύω ότι σε αυτό το δυσάρεστο παρόν και το ακόμα ζοφερότερο μέλλον που μας περιμένει, εκείνο που πρέπει να κάνουμε είναι να μη δείξουμε ηττοπάθεια, αλλά να ενεργοποιηθούμε, να γίνουμε αποτελεσματικότεροι στο αντικείμενό μας. Δε νομίζω ότι μπορώ, αλλά μεταξύ μας και κανένας άλλος, να δώσω συνταγές επιτυχίας. Πρέπει όμως να συνειδητοποιήσουμε ότι έχουμε «πόλεμο» και δε συγχωρείται η αδράνεια και η χαλαρότητα. Αντίθετα θα έθετα τρεις λέξεις σαν σύνθημα: εξωστρέφεια, επιθετικότητα και επιρροή. Είμαστε κλεισμένοι σε ένα χώρο, πολλές φορές χάνουμε τη δυνατότητα και την προοπτική να βγούμε εκτός του φαρμακείου και να διεκδικήσουμε και άλλα μερίδια αγοράς. Οφείλουμε, από την άλλη, να είμαστε περισσότερο από ποτέ ενημερωμένοι, πιο κοντά στον πελάτη, με περισσότερη ευαισθησία και ειλικρίνεια, αφού είναι κοινό μυστικό και συγκριτικό πλεονέκτημα ότι είμαστε πρώτοι στο μυαλό του ασθενούς για κάθε πρόβλημα υγείας. Επίσης πολύ συζήτηση χωράει στο θέμα των παραφαρμάκων και στην αμφίδρομη σχέση με τα άλλα κανάλια διανομής. Τέλος πρέπει όλοι να προβληματιστούμε υπεύθυνα και ώριμα σε συλλογικό επίπεδο, ούτως ώστε οι αντιδράσεις μας να είναι σωστά σχεδιασμένες και ο κλάδος να δείχνει, αλλά και να είναι ενωμένος και αποφασισμένος σε κάθε του κινητοποίηση.

■ *Από την ημέρα ίδρυσης του φαρμακείου σας ποια πιστεύετε ότι ήταν γι' αυτό η πιο δύσκολη περίοδος;*

Στα 25 χρόνια που βρίσκομαι στο χώρο νομίζω ότι τώρα βαδίζουμε στα πιο δύσκολα μονοπάτια. Δύσκολο οικονομικό περιβάλλον, εχθρική νομοθετική εξουσία, χαμηλή ρευστότητα, ελάχιστο αγοραστικό ενδιαφέρον, κακή ψυχολογία. Όμως είμαι εκ φύσεως αισιόδοξος άνθρωπος, δε μου αρέσει να βγάζω μιζέρια, χαμογελώ εύκολα (το χαμόγελο δε στοιχίζει τίποτα) και δύσκολα κάποιος - κάτι θα μου χαλάσει τη δι-

άθεση. Αντλώ από τους κατάλληλους ανθρώπους θετική ενέργεια και προσπαθώ να επηρεάσω επίσης θετικά τους υπόλοιπους. Με λίγα λόγια δεν το βάζω κάτω, χωρίς να είμαι αιθεροβάμων.

■ *Τι σας φοβίζει περισσότερο αυτήν την περίοδο;*

Η παθητική στάση ορισμένων ανθρώπων και η αναπάντεχη χαλαρότητα. Ακούγεται ότι ζούμε μια καινούρια γερμανική κατοχή, με διαφορετικό τρόπο. Ίσως να είναι κι έτσι. Φέτος γιορτάζουμε τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και πολλών νησιών του Αιγαίου από την Οθωμανική κατοχή. Σε εκείνη την περίοδο έπαιξαν ουσιαστικό διαφωτιστικό και κατ' επέκταση απελευθερωτικό ρόλο οι πνευματικοί άνθρωποι (ιερείς, δάσκαλοι κ.λπ). Κάτι αντίστοιχο πιστεύω έχουμε άμεση ανάγκη σήμερα. Πρέπει να βγουν περισσότερο μπροστά οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, οι άνθρωποι της Τέχνης, οι πολιτιστικοί φορείς, να χαράξουν νέους δρόμους, να αφυπνίσουν συνειδήσεις, για να απαλλαγούμε από την αποβλάκωση, τα τούρκικα και τα υποπροϊόντα από όπου κι αν μας «προσφέρονται». Να βαδίσουμε επιτέλους μερικά βήματα μπροστά για να βρούμε και ουσιαστικές λύσεις στο μέλλον.

■ *Ποια είναι τα σχέδιά σας για το μέλλον του φαρμακείου σας;*

Είμαι ανήσυχος ως προσωπικότητα και πιστεύω πολύ τη γνωστή ρήση «εν οίδα ότι ουδέν οίδα». Αυτήν την εποχή η βασική επιδίωξη είναι να επιβιώσουμε και να περιορίσουμε το δυνατόν λιγότερο τις απώλειες. Στο απώτερο μέλλον υπάρχουν σκέψεις που έχουν να κάνουν με μεγαλύτερη ανάπτυξη του φαρμακείου, καλύτερους όρους λειτουργίας, ενδεχόμενες συνεργασίες, που νομίζω ότι δε βρίσκονται πολύ μακριά μας. Σε κάθε περίπτωση θα εξακολουθήσουμε να ασκούμε με υπευθυνότητα και σοβαρότητα το επάγγελμά μας. Με όσο το δυνατόν καλύτερη φυσική και πνευματική κατάσταση.

